

Spanska skogssnigeln

Varför var myndigheterna passiva?

Trädgårdsodlarnas klagomål över spanska skogssnigeln härlingar började i Göteborgstrakten vid slutet av 1980-talet och hördes sedan allt oftare och högljuddare. Problemet var nytt och kunskap saknades om den nya snigelarten. FOR och Koloniträdgårdsförbundet kontaktade därför Ekologiska trädgården på Ultuna och bidrog ekonomiskt till uppgiftsinsamling och försök. Resultatet blev att den nya snigeln beskrevs, hur den levde och i någon mån hur den kunde bekämpas. Några riktigt effektiva åtgärder framkom inte. Problemen var snigeln glupskhet, förökningsförmåga och att naturliga fiender saknades i Sverige. Klagomålen över snigeln härlingar blev allt vanligare främst i tidningarna. Olika riksdagsledamöter tog därför gång på gång upp problemet i Riksdagen utan att få gehör för sina förslag om åtgärder. Avslagen motiverades inte sällan med att problemet bara gällde fritidsodlarna och de sades bäst klara bekämpningen själva.

Forskningen i Göteborg, som man ibland hänvisade till, gällde snigeln successiva spridning i landet och dess egenskaper, men syftade inte till bekämpningsåtgärder. Det finns därför en god dokumentation från den första observationen 1975 om spanska skogssnigeln, dess biologi och hur den successivt spreds, men rent praktiskt gav det knappast någon hjälp. – När några jordbrukare sommaren 2007 fick problem med snigeln väcktes dock Jordbruksverkets intresse och man beslöt att nu måste jordbrukarna få hjälp med det nya snigelproblemet. I de-

cember 2008 blev Naturvårdsverket klar med rapporten Nationell strategi för främmande arter och genotyper. Samtidigt kom från EU förslag till en EU-strategi mot invaderande arter. Förslagen är delvis samordnade och har nyligen sänts på remiss av Miljödepartementet.

Naturvårdsverkets rapport är enligt ett tidigare regeringsuppdrag en genomgång av både nya arter och införsel av nytt genetiskt material genom utsättning av exempelvis fiskyngel från utlandet. Man konstaterar att Sverige till stor del saknar behövlig lagstiftning, bevakning, ansvarsfördelning samt åtgärdsberedskap när det gäller nya arter. Riskbedömningar måste göras och vid behov måste pengar finnas för snabba åtgärder. Handlingsberedskap finns i dag endast för några allvarliga skadegörare och djursjukdomar. Det ger en förklaring till den tidigare valhända hanteringen av spanska skogssnigeln.

Rapporten konstaterar att spanska skogssnigeln nu är spridd och etablerad i en stor del av landet och kan förväntas sprida sig allt mer även utanför trädgårdarna. Hade den redan från början bekämpats hade skadeverkningarna rimligen kunnat begränsas eller snigeln helt stoppats. Några konkreta förslag finns inte i rapporten när det gäller spanska skogssnigeln. Skador och produktionsbortfall inom trädgårdsområdet bedöms uppgå till ett eller flera hundra miljoner kronor per år.

Spanska skogssnigeln sprider sig nu ut i naturområden och på jordbruksmark, där den påtagligt kan förändra vegetationen eller skada en del grödor. Jordbruksverket börjar utveckla åtgärder för jordbrukets del, men konstaterar att dessa kan bli ineffektiva om snigeln samtidigt får föröka sig fritt där snigeln trivs i trädgårdar, parker och naturmarker.

Norge föregångsland. Först 1986 kom spanska skogssnigeln till Norge, där den snabbt spred sig i det fuktiga klimatet. Reaktionen från fritidsodlarna har varit lika stark som i Sverige. Men där blev snigelproblemet en fråga både för forskning, myndigheter och politiker. Ett flerårigt snigelprojekt startades för ett par år sedan med medverkan från flera forskare. Våren 2008 tog Landbruks- och matdepartementet initiativ till en stor nationell konferens som mynnade ut i en nationell handlingsplan. Pengar anslogs för åtgärder och försök görs med nya bekämpningsstrategier.

Det enda rimliga nu är att den svenska miljöministern eller jordbruksministern tar ett liknande initiativ! Eller ska snigeln fortsatt få sprida sig i trädgårdar parker och natur utan att andra försök att stoppa den görs än vad trädgårdsägare förmår på egen hand? Fortsatt passivitet i denna nationellt viktiga fråga är orimlig! ✪

Göran Svanfeldt, Ordförande i Fritidsodlingens Riksorganisation FOR

Från Naturvårdsverkets rapport:

Spanska skogssnigeln kan orsaka betydliga skador på trädgårds- och jordbruksväxter. Den kan minska värdet av skörden och även göra grönsaker oätbara genom att lämna ätspår, slemspår eller avföring samt sprider bakterien E. coli. Snigeln angriper många växter: raps, majs, solrosor, jordgubbar, rabarber, sparris, trädgårdsblommor, ogräs och många grönsaker.

Arten orsakar stora skador på trädgårdar och kan negativt påverka livskvaliteten för trädgårdsentusiaster ... Särskilt stora problem blir det i trädgårdar till fritidshus, där ägarna inte kan göra dagliga bekämpningsinsatser. I Danmark har förekomsten av snigeln även försämrat värdet av fastigheter.

Nu är spanska skogssnigeln så utbredd i landet att kontroll av införseln är meningslös utom till ännu snigelfria områden. Den är så vanlig i Europa att den riskerar att spridas fortloppande på EU-marknaden. ... Man kan dock kräva att plantskolor och gardencenter så långt möjligt bekämpar snigeln, men total kontroll är omöjlig. ... För att förhindra introduktion på nya platser rekommenderas att inspektera jorden runt trädgårdsväxter, spola bort jord från rötterna och se till att individer och ägg inte finns med.

Om kompostering alls ska bedrivas i angripna områden bör den ske i slutna kärl med intensiv skötsel och avdödning av alla sniglar. Om inte intensiv jakt på sniglar sker i trädgården bör trädgårdsväxterna väljas så att trädgården inte blir en spridningskälla till angränsande trädgårdar.

Göran frågar: vilka trädgårdsväxter angrips inte av denna snigel? Det tycks variera beroende på mattillgången, vilka växter som lockar i första hand och inte födoväxternas utvecklingsstadium, späda växter lockar medan snigeln knappast ger sig upp i stora majsplanter bl a pga risken för uttorkning. Vi behöver lära oss mer om detta!

Ny art på tur: mårddunden?

MÅRDHUNDEN ÄR ETT litet hunddjur ursprungligen från sydostasien. Den får stora valpkullar, är extrem allätare och är svårjagad och svårutrotad. Den har för länge sedan hållits för pälsen i Ryssland – precis som mink – och kommit fri. Den har nu spritt sig in i Finland och de första djuren har gått över Torne älv.

Den äter bär, frukt, potatis och grönsaker om den får möjlighet, dvs skulle kunna bli en besvärlig skadegörare i trädgårdar. Till det kommer att den dels sprider en otrevlig bandmask dels skulle kunna sprida rabies. Där den finns bör bär kokas före förtäring.

Naturvårdsverket anslogs i hösta pengar för organiserad jakt i Norrbotten för att om möjligt stoppa mårddundens spridning medan detta tycks möjligt.

– Som trädgårdsodlare har vi all anledning att stödja Naturvårdsverkets ambition! ✪
Göran Svanfeldt

Jordbruksverket varnar

TVÅ ASIATISKA SKALBAGGAR – så kallade långhorningar, se bild – har de sista åren hittats i flera europeiska länder där de i några fall angripit träd utomhus. De misstänks kunna angripa många arter av lövträd även i Sverige (bl a lönnar och popplar). Den svarta kroppen hos vuxna skalbaggar blir 20 – 37 mm lång med vita fläckar. Hanarna har antenner som blir minst dubbelt så långa som kroppen medan honornas antenner är minst lika långa som kroppen. Larverna gräver gångar inne i veden medan vuxna skalbaggar kan gnaga bark på trädens kvistar.

De sprids både genom levande växter och genom träemballage, ursprungligen från Kina. De finns nu bland annat i Italien, Holland och USA och skulle därför kunna komma även därifrån.

Larverna kan bli upp till 5 cm långa och lever i trädens grenar och stammar. De större larverna lever i gångar som kan bli centimetergrova och med ett liknande stort hål för den färdiga skalbaggen att krypa ut ifrån. Arternas latinska namn är *Anoplophora chinensis* och *Anoplophora glabripennis*. Ytterligare uppgifter finns på Jordbruksverkets hemsida. Notera att det

Asiatisk Långhorning

Foto: Julius Köhn-Hellst, Bursveija, Tyskland

finns svenska arter av långhorningar som inte är skadegörare.

Vid misstänkta fynd kontakta växtinspektionen hos Jordbruksverket i Jönköping. ✪
Göran Svanfeldt

Tallvedsnematoden hotar

TALLVEDSNEMATODEN ÄR EN liten oanzenlig mask som täpper till vattencirkulationen hos olika tallar så att de torkar och ofta dör. Den finns i USA där tallarna inte skadas. Den upptäcktes sedan i Portugal, där den nu sprider sig. Spridning mellan länder sker främst med virke och träemballage.

För att stoppa vidare spridning kontrolleras i görligaste mån trämaterial från Portugal, vilket är svårt därför att EUs fria rörlighet av varor även innefattar Portugal. Emballage med tallvedsnematoden har flera gånger hittats i Sverige, men inga kända fynd har ännu gjorts i naturen. Men "smitta" kan redan ha skett utan att vi ännu ser det.

Flera länder till vilka Sverige exporterar trävaror har krav på kontroll av att importvirke är nematodfritt. Därför måste virke ofta värmebehandlas innan det kan exporteras. Växtskyddsinspektörer som tidigare kontrollerade växter i plantskolorna lägger nu mesta tiden på kontroll av virke. ✪
Göran Svanfeldt

**Känn dig som hemma
Komfort var du än är**

Separett® VILLA
med 5-års garanti

Bekvämt Enkelt
Vattenfritt Luktfrött
Miljövänligt

Vill du veta mer? Se www.separett.se,
eller ring 0371 - 712 90 för broschyr

Separett®
Framtidens toaletter

Separett AB, Skinnebo, 330 10 Bredaryd
Tel: 0371 - 712 20, Fax: 0371 - 712 60